Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 27ης Οκτωβρίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Δίκαιο των σημάτων – Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1001 – Άρθρο 15, παράγραφος 2 – Οδηγία (ΕΕ) 2015/2436 – Άρθρο 15, παράγραφος 2 – Ανάλωση των δικαιωμάτων επί του σήματος – Φιάλες που περιέχουν διοξείδιο του άνθρακα – Θέση σε κυκλοφορία εντός κράτους μέλους από τον δικαιούχο του σήματος – Δραστηριότητες μεταπωλητή που συνίστανται στην επαναπλήρωση φιαλών και στην επικόλληση νέας ετικέτας – Εναντίωση του δικαιούχου του σήματος – Νόμιμοι λόγοι εναντίωσης του δικαιούχου σε μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων που φέρουν το σήμα του»

Στην υπόθεση C-197/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο, Φινλανδία) με απόφαση της 9ης Μαρτίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Μαρτίου 2021, στο πλαίσιο της δίκης

Soda-Club (CO2) SA,

SodaStream International BV

κατά

MySoda Oy,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, Δ. Γρατσία, M. Ilešič (εισηγητή), I. Jarukaitis και Z. Csehi, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Pitruzzella

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Soda-Club (CO2) SA και η SodaStream International BV, εκπροσωπούμενες από την J. Bonsdorf, την H. Pohjola και τον B. Rapinoja, asianajajat,

* Γλώσσα διαδικασίας: η φινλανδική.

– η MySoda Oy, εκπροσωπούμενη από την H.-M. Elo και την E. Hodge, asianajajat,

– η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον S. Hartikainen, την A. Laine και την H. Leppo,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον É. Gippini Fournier, τον M. Huttunen και την T. Sevón,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Μαΐου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 13, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το σήμα της ΕΕ (ΕΕ 2009, L 78, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 341, σ. 21) (στο εξής: κανονισμός 207/2009), του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2017, L 154, σ. 1), του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2008, L 299, σ. 25), και του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2436 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2015, L 336, σ.1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των Soda-Club (CO2) SA και SodaStream International BV (στο εξής, από κοινού: SodaStream) και, αφετέρου, της MySoda Oy, σχετικά με προβαλλόμενη προσβολή των σημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εθνικών σημάτων SODASTREAM και SODA-CLUB, των οποίων οι Soda-Club (CO2) SA και SodaStream International BV είναι δικαιούχοι.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 207/2009

3 Το άρθρο 13 του κανονισμού 207/2009 τιτλοφορείται «[Ανάλωση] του δικαιώματος που παρέχει το σήμα της ΕΕ» και ορίζει τα εξής:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα της ΕΕ δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

Ο κανονισμός 2017/1001

4 Ο κανονισμός 2017/1001, ο οποίος κατήργησε και αντικατέστησε τον κανονισμό 207/2009 από 1ης Οκτωβρίου 2017, περιλαμβάνει το άρθρο 9, το οποίο τιτλοφορείται «Δικαιώματα που παρέχει το σήμα της ΕΕ» και έχει ως εξής:

«1. Με την καταχώριση σήματος της ΕΕ παρέχονται στον δικαιούχο αποκλειστικά δικαιώματα επ' αυτού.

2. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των δικαιούχων που έχουν αποκτηθεί πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης ή την ημερομηνία προτεραιότητας του σήματος της ΕΕ, ο δικαιούχος του εν λόγω σήματος της ΕΕ δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο που δεν έχει τη συγκατάθεσή του να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές για προϊόντα ή υπηρεσίες, οποιοδήποτε σημείο εφόσον:

α) το σημείο είναι ταυτόσημο με το σήμα της ΕΕ και χρησιμοποιείται για υπηρεσίες ή προϊόντα που ταυτίζονται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα της ΕΕ·

β) το σημείο είναι ταυτόσημο ή παρόμοιο με το σήμα της ΕΕ και χρησιμοποιείται για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται ή ομοιάζουν με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα της ΕΕ, εάν υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης από μέρους του κοινού· στον κίνδυνο σύγχυσης περιλαμβάνεται ο κίνδυνος συσχέτισης του σημείου και του σήματος·

γ) το σημείο είναι ταυτόσημο ή παρόμοιο με το σήμα της ΕΕ, ανεξαρτήτως εάν χρησιμοποιείται για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται, ομοιάζουν ή δεν ομοιάζουν με προϊόντα ή υπηρεσίες για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα της ΕΕ, εφόσον το εν λόγω σήμα χαίρει φήμης στην Ένωση και η χρησιμοποίηση του σημείου χωρίς εύλογη αιτία θα προσπόριζε αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος της ΕΕ ή θα ήταν επιζήμια για τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη αυτού.

3. Τα ακόλουθα, ειδικότερα, είναι δυνατόν να απαγορεύονται δυνάμει της παραγράφου 2:

[…]

β) η προσφορά των προϊόντων, η εμπορία ή η αποθήκευσή τους προς τους σκοπούς αυτούς ή η προσφορά ή η παροχή υπηρεσιών υπό το σημείο αυτό·

[…]».

5 Το άρθρο 15 του κανονισμού 2017/1001 τιτλοφορείται «[Ανάλωση] του δικαιώματος που παρέχει το σήμα της ΕΕ» και ορίζει τα εξής:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα της ΕΕ δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

Η οδηγία 2008/95

6 Το άρθρο 7 της οδηγίας 2008/95 τιτλοφορείται «Όρια του δικαιώματος που παρέχει το σήμα» και ορίζει τα εξής:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στο δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην Κοινότητα από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

7 Η οδηγία 2008/95 καταργήθηκε, από τις 15 Ιανουαρίου 2019, με την οδηγία 2015/2436.

Η οδηγία 2015/2436

8 Το άρθρο 10 της οδηγίας 2015/2436 τιτλοφορείται «Δικαιώματα που παρέχει το σήμα» και ορίζει στις παραγράφους 1 και 3 τα εξής:

«1. Η καταχώριση του σήματος παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικά δικαιώματα επ' αυτού.

[…]

3. Εάν πληρούνται οι όροι της παραγράφου 2, μπορεί, ιδίως, να απαγορεύεται:

[…]

β) η προσφορά ή εμπορία των προϊόντων ή η κατοχή τους προς εμπορία ή η προσφορά ή παροχή υπηρεσιών με τη χρήση του σημείου·

[…]».

9 Το άρθρο 15 της εν λόγω οδηγίας τιτλοφορείται «Όρια του δικαιώματος που παρέχει το σήμα» και ορίζει τα εξής:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην Ένωση από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στην περαιτέρω εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων έχει μεταβληθεί ή αλλοιωθεί μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

Το φινλανδικό δίκαιο

10 Στο φινλανδικό δίκαιο, η ανάλωση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα αποτελεί αντικείμενο του άρθρου 9 του tavaramerkkilaki (544/2019) [νόμου περί σημάτων (544/2019)], της 26ης Απριλίου 2019, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 2019. Η εν λόγω διάταξη προβλέπει στην παράγραφο 1 ότι ο δικαιούχος σήματος δεν μπορεί να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του. Βάσει της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, ο δικαιούχος του σήματος μπορεί, με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, να απαγορεύσει τη χρήση του σήματος επί προϊόντων αν έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη διάθεση ή εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων. Ειδικότερα, ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να απαγορεύει τη χρήση του σήματος εάν η κατάσταση των προϊόντων έχει μεταβληθεί ή η ποιότητά τους έχει αλλοιωθεί μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.

11 Το άρθρο 10a του tavaramerkkilaki (1715/1995) [νόμου περί σημάτων (1715/1995)], ο οποίος ίσχυε έως τις 31 Αυγούστου 2016, και στη συνέχεια το άρθρο 8 του tavaramerkkilaki (616/2016) [νόμου περί σημάτων (616/2016)], ο οποίος ίσχυε έως τις 30 Απριλίου 2019, αντιστοιχούσαν, κατ' ουσίαν, στο νυν άρθρο 9 του νόμου περί σημάτων (544/2019), όπως ισχύει από 1ης Μαΐου 2019.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12 Η SodaStream, πολυεθνική επιχείρηση, κατασκευάζει και πωλεί συσκευές προσθήκης διοξειδίου του άνθρακα οι οποίες παρέχουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα να παρασκευάζουν ανθρακούχο νερό και αρωματισμένα ανθρακούχα ποτά, χρησιμοποιώντας νερό της βρύσης. Στη Φινλανδία, η SodaStream εμπορεύεται τις συσκευές αυτές με επαναπληρούμενη φιάλη διοξειδίου του άνθρακα την οποία διαθέτει προς πώληση και χωριστά. Οι εταιρίες που απαρτίζουν τη SodaStream είναι δικαιούχοι των σημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εθνικών σημάτων SODASTREAM και SODA-CLUB. Τα σήματα αυτά είναι τυπωμένα στην ετικέτα και χαραγμένα στο σώμα αλουμινίου των φιαλών.

13 Η MySoda, εταιρία με έδρα στη Φινλανδία, εμπορεύεται στο εν λόγω κράτος μέλος συσκευές προσθήκης διοξειδίου του άνθρακα για ποτά υπό το σήμα MySoda σε συσκευασίες οι οποίες συνήθως δεν περιέχουν φιάλες διοξειδίου του άνθρακα. Από τον Ιούνιο του 2016, η MySoda διαθέτει προς πώληση πλήρεις φιάλες διοξειδίου του άνθρακα στη Φινλανδία, οι οποίες είναι συμβατές τόσο με τις δικές της συσκευές προσθήκης διοξειδίου του άνθρακα όσο και με εκείνες της SodaStream. Ορισμένες από τις φιάλες αυτές έχουν διατεθεί αρχικώς στην αγορά από τη SodaStream.

14 Η MySoda, αφού παραλάβει, μέσω διανομέων, τις φιάλες της SodaStream που επιστρέφονται άδειες από καταναλωτές, προβαίνει σε επαναπλήρωσή τους με διοξείδιο του άνθρακα. Αντικαθιστά τις αρχικές ετικέτες με τις δικές της, αφήνοντας ορατά τα σήματα της SodaStream που είναι χαραγμένα στο σώμα των φιαλών.

15 Κατόπιν τούτου, η MySoda χρησιμοποιεί δύο διαφορετικές ετικέτες. Στην πρώτη ετικέτα, ροζ χρώματος, εμφανίζονται με μεγάλους χαρακτήρες το λογότυπο της MySoda και οι λέξεις «φινλανδικό διοξείδιο του άνθρακα για συσκευές προσθήκης διοξειδίου του άνθρακα» και με μικρούς χαρακτήρες η επωνυμία της MySoda ως εταιρίας που γέμισε τη φιάλη, καθώς και μια παραπομπή στον ιστότοπό της για περισσότερες πληροφορίες. Στη δεύτερη ετικέτα, λευκού χρώματος, αναγράφονται οι λέξεις «διοξείδιο του άνθρακα» με κεφαλαία γράμματα, σε πέντε διαφορετικές γλώσσες, και μεταξύ των πληροφοριών για το προϊόν, που είναι γραμμένες με μικρούς χαρακτήρες, η επωνυμία της MySoda ως εταιρίας που γέμισε τη φιάλη, καθώς και μια δήλωση κατά την οποία η τελευταία δεν έχει καμία σχέση με τον αρχικό προμηθευτή ή με την εταιρία της φιάλης ή με το κατατεθέν σήμα που εμφανίζονται πάνω στη φιάλη. Η ετικέτα αυτή περιλαμβάνει επίσης παραπομπή στον ιστότοπο της MySoda για περισσότερες πληροφορίες.

16 Η SodaStream άσκησε ενώπιον του markkinaoikeus (δικαστηρίου οικονομικών διαφορών, Φινλανδία) αγωγή με αίτημα να αναγνωριστεί ότι η MySoda προσέβαλε, στη Φινλανδία, τα σήματα SODASTREAM και SODACLUB, διαθέτοντας στο εμπόριο και πωλώντας επαναπληρούμενες φιάλες διοξειδίου του άνθρακα που φέρουν τα εν λόγω σήματα χωρίς την άδεια των δικαιούχων τους.

17 Η SodaStream υποστήριξε ότι η πρακτική της MySoda προσβάλλει ουσιωδώς τα δικαιώματα που παρέχουν τα προαναφερθέντα σήματα και ενέχει σημαντικό κίνδυνο σύγχυσης για το ενδιαφερόμενο κοινό ως προς την προέλευση των φιαλών διοξειδίου του άνθρακα, δημιουργώντας την εσφαλμένη εντύπωση ότι υφίσταται εμπορική ή οικονομική σχέση μεταξύ της SodaStream και της MySoda.

18 Επιπλέον, η SodaStream υπογράμμισε ότι οι φιάλες διοξειδίου του άνθρακα που πωλούνται στη φινλανδική αγορά δεν έχουν όλες την ίδια ποιότητα ούτε παρουσιάζουν τα ίδια χαρακτηριστικά. Οι μεταπωλητές που γεμίζουν τις φιάλες με το σήμα SodaStream χωρίς άδεια δεν διαθέτουν κατ' ανάγκην τις γνώσεις και την τεχνογνωσία που απαιτούνται για να εξασφαλιστεί ότι οι φιάλες αυτές υποβάλλονται σε ασφαλή και ορθή χρήση και μεταχείριση. Κατά την άποψή της, δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί η ίδια υπεύθυνη για τυχόν ζημίες που προκαλούνται από τις φιάλες διοξειδίου του άνθρακα οι οποίες επαναπληρούνται από τους μεταπωλητές.

19 Η MySoda αντέτεινε ότι με την αντικατάσταση της ετικέτας δεν θίγεται η λειτουργία του σήματος ως ένδειξης της προέλευσης της φιάλης, δεδομένου ότι οι καταναλωτές στους οποίους απευθύνεται το προϊόν αντιλαμβάνονται ότι η επισήμανση υποδεικνύει αποκλειστικά την προέλευση του διοξειδίου του άνθρακα και την ταυτότητα του μεταπωλητή που προέβη σε επαναπλήρωση της φιάλης της οποίας η προέλευση είναι χαραγμένη στο σώμα της.

20 Με παρεμπίπτουσα απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, το markkinaoikeus (δικαστήριο οικονομικών διαφορών) δέχθηκε εν μέρει τα αιτήματα της SodaStream. Στήριξε δε την κρίση του στην απόφαση της 14ης Ιουλίου 2011, Viking Gas (C-46/10, EU:C:2011:485).

21 Κατά το πρωτοβάθμιο αυτό δικαστήριο, δεν αποδείχθηκε, αφενός, ότι η πρακτική της MySoda μετέβαλε ή αλλοίωσε τις φιάλες διοξειδίου του άνθρακα ή το περιεχόμενό τους ή ότι έθιξε τη φήμη της SodaStream λόγω κινδύνων ασφαλείας των προϊόντων της, ούτε ότι, αφετέρου, η

πρακτική αυτή προκάλεσε ζημία που θα συνιστούσε νόμιμο λόγο ώστε να αντιταχθεί η SodaStream στην πρακτική της MySoda. Όσον αφορά τις λευκές ετικέτες, το ίδιο δικαστήριο έκρινε ότι δεν δημιούργησαν εσφαλμένη εντύπωση ως προς την ύπαρξη οικονομικού συνδέσμου μεταξύ MySoda και SodaStream. Αντιθέτως, έκρινε ότι η χρήση των ετικετών ροζ χρώματος μπορούσε να δημιουργήσει στον μέσο κανονικά ενημερωμένο και ευλόγως προσεκτικό καταναλωτή την εντύπωση ότι υφίσταται τέτοιος σύνδεσμος μεταξύ των δυο εταιριών. Ως εκ τούτου, το ίδιο δικαστήριο έκρινε ότι η χρήση των ροζ ετικετών δικαιολογεί την εναντίωση της SodaStream στην πρακτική της MySoda.

22 Στις SodaStream και MySoda επιτράπηκε να ασκήσουν αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Korkein oikeus (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Φινλανδία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

23 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, κατ' αρχάς, ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν προβλέπει λεπτομερείς κανόνες ως προς τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να διαπιστωθεί ότι συντρέχουν νόμιμοι λόγοι ώστε να αντιταχθεί ο δικαιούχος του σήματος στην εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο. Κατά τη γνώμη του, η νομολογία του Δικαστηρίου δεν παρέχει σαφείς απαντήσεις στα ερωτήματα που τίθενται στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης.

24 Πρώτον, από τη νομολογία του Δικαστηρίου δεν προκύπτει με σαφήνεια αν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, Bristol-Myers Squibb κ.λπ. (C-427/93, C-429/93 και C-436/93, EU:C:1996:282), ισχύουν ως προς την ανασυσκευασία προϊόντων που διατίθενται στο εμπόριο εντός του ίδιου κράτους μέλους. Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η αντικατάσταση της ετικέτας του δικαιούχου του σήματος με νέα ετικέτα πρέπει να θεωρείται ως ανασυσκευασία κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τη σημασία που πρέπει να αποδοθεί στο γεγονός ότι, στη διαφορά της κύριας δίκης, το οικείο προϊόν αποτελείται, αφενός, από τη φιάλη που προέρχεται από τον δικαιούχο του σήματος και, αφετέρου, από το διοξείδιο του άνθρακα που προέρχεται από τον μεταπωλητή. Δεν προκύπτει σαφώς εάν, από την άποψη αυτή, είναι καθοριστικής σημασίας το να αντιλαμβάνεται το ενδιαφερόμενο κοινό ότι η ετικέτα υποδεικνύει μόνον την προέλευση του διοξειδίου του άνθρακα, δεδομένου ότι η προέλευση της φιάλης προσδιορίζεται μέσω του σήματος που είναι χαραγμένο πάνω στο σώμα της.

25 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, στη συνέχεια, ότι τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης διαφέρουν από τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 14ης Ιουλίου 2011, Viking Gas (C-46/10, EU:C:2011:485). Συγκεκριμένα, στην υπόθεση εκείνη, τα σήματα που είχαν τεθεί επί φιαλών αερίου δεν είχαν αφαιρεθεί ούτε είχαν καλυφθεί, όπερ σήμαινε ότι μάλλον αποκλειόταν το ενδεχόμενο να μεταβλήθηκε η κατάσταση των φιαλών λόγω απόκρυψης της προέλευσής τους. Στην υπό κρίση υπόθεση, ο μεταπωλητής αντικατέστησε την αρχική ετικέτα με τη δική του ετικέτα, η οποία κάλυπτε το μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειας της φιάλης, αφήνοντας εντούτοις εμφανές το αρχικό σήμα που ήταν χαραγμένο στο επάνω μέρος της φιάλης.

26 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, ακόμη και αν η αντικατάσταση της αρχικής ετικέτας έπρεπε να εξεταστεί υπό το πρίσμα των προϋποθέσεων που αναφέρονται στην απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, Bristol-Myers Squibb κ.λπ. (C-427/93, C-429/93 και C-436/93, EU:C:1996:282), από τη νομολογία του Δικαστηρίου δεν είναι δυνατόν να συναχθεί σαφώς εάν, κατά την εκτίμηση της προϋπόθεσης σχετικά με την αναγκαιότητα της αντικατάστασης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο προορισμός των επίμαχων προϊόντων και, ενδεχομένως, ο τρόπος με τον οποίο έγινε η αντικατάσταση. Το γεγονός ότι οι φιάλες διοξειδίου του άνθρακα προορίζονται να

επαναχρησιμοποιηθούν και να επαναπληρωθούν πολλές φορές μπορεί να αλλοιώσει την κατάσταση των αρχικών ετικετών. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί εάν η φθορά ή η αποκόλληση της αρχικής ετικέτας που είχε επιθέσει στη φιάλη ο δικαιούχος του σήματος, ή το γεγονός ότι ο μεταπωλητής αντικατέστησε την αρχική ετικέτα με τη δική του μπορούν να συνιστούν περιστάσεις οι οποίες δικαιολογούν το να θεωρείται η αλλαγή ή η αντικατάσταση της ετικέτας με εκείνη του μεταπωλητή αναγκαία για τη διάθεση της φιάλης που επαναπληρώνει ο μεταπωλητής στο εμπόριο.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Είναι δυνατό να εφαρμόζονται τα λεγόμενα “κριτήρια Bristol-Myers Squibb”, που έχουν αναπτυχθεί στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την ανασυσκευασία και την επικόλληση νέας ετικέτας σε περιπτώσεις παράλληλης εισαγωγής, και, ειδικότερα, η λεγόμενη προϋπόθεση περί αναγκαιότητας ακόμη και όταν πρόκειται για ανασυσκευασία ή επικόλληση νέας ετικέτας επί προϊόντων που διατίθενται στην αγορά κράτους μέλους από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του με σκοπό τη μεταπώλησή τους εντός του ίδιου κράτους μέλους;

2) Εφαρμόζονται, στην περίπτωση που ο δικαιούχος του σήματος, στο πλαίσιο διαθέσεως στην αγορά φιάλης που περιέχει διοξείδιο του άνθρακα, έχει επιθέσει στη φιάλη το σήμα του, το οποίο έχει τεθεί σε ετικέτα και είναι χαραγμένο και στον λαιμό της φιάλης, τα λεγόμενα “κριτήρια Bristol-Myers Squibb” και, ειδικότερα, η λεγόμενη προϋπόθεση περί αναγκαιότητας ακόμη και όταν τρίτος, ο οποίος προβαίνει σε επαναπλήρωση της φιάλης με διοξείδιο του άνθρακα με σκοπό τη μεταπώλησή της, αφαιρεί από τη φιάλη την αρχική ετικέτα και την αντικαθιστά με δική του, η οποία φέρει το δικό του σημείο, ενώ παράλληλα το σήμα του διαθέσαντος τη φιάλη στην αγορά εξακολουθεί να είναι ορατό στο εγχάραγμα που βρίσκεται στον λαιμό της φιάλης;

3) Μπορεί στην περίπτωση που περιγράφεται ανωτέρω να υποστηριχθεί ότι, με την αφαίρεση και αντικατάσταση της ετικέτας που περιέχει το σήμα, διακυβεύεται κατ’ αρχήν η λειτουργία του σήματος ως αποδεικτικού της προελεύσεως της φιάλης ή, σε συνάρτηση με την εφαρμογή των προϋποθέσεων για την ανασυσκευασία και την επικόλληση νέας ετικέτας, κρίσιμο είναι το γεγονός

– ότι πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι οι καταναλωτές στους οποίους απευθύνεται το προϊόν θα συμπεράνουν ότι η ετικέτα παραπέμπει αποκλειστικά στην προέλευση του διοξειδίου του άνθρακα (και, κατά συνέπεια, στον εμφιαλωτή) ή

– ότι πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι οι καταναλωτές στους οποίους απευθύνεται το προϊόν θα συμπεράνουν ότι η ετικέτα παραπέμπει, τουλάχιστον εν μέρει, στην προέλευση της φιάλης;

4) Όταν η αφαίρεση και αντικατάσταση της ετικέτας στις φιάλες διοξειδίου του άνθρακα εκτιμάται υπό το πρίσμα της προϋποθέσεως περί αναγκαιότητας, μπορεί να συνιστά η τυχαία φθορά ή αποκόλληση των ετικετών που έχει επιθέσει ο δικαιούχος του σήματος στις φιάλες που θέτει σε εμπορία ή η αφαίρεση και αντικατάστασή τους από προηγούμενο εμφιαλωτή περίσταση λόγω της οποίας η τακτική αντικατάσταση των ετικετών με ετικέτα του εμφιαλωτή θα πρέπει να θεωρείται απαραίτητη για τη διάθεση των επαναπληρούμενων φιαλών στην αγορά;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

28 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι τα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο αφορούν, ως προς τα σήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την ερμηνεία του άρθρου 13, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009 και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 2017/1001 και, ως προς τα εθνικά σήματα, την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95 και του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2015/2436.

29 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης χρονολογούνται από τον Ιούνιο του 2016 και εμπίπτουν εν μέρει στις διατάξεις του κανονισμού 207/2009 και της οδηγίας 2008/95 και εν μέρει στις διατάξεις του κανονισμού 2017/1001 και της οδηγίας 2015/2436. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι κρίσιμες διατάξεις των ως άνω κανονισμών και οδηγιών έχουν ταυτόσημη, κατ' ουσίαν, διατύπωση και ότι οι απαντήσεις που πρέπει να δοθούν στα ερωτήματα τα οποία έθεσε το αιτούν δικαστήριο είναι, λόγω της ταυτοσημίας αυτής, οι ίδιες ανεξαρτήτως του εφαρμοστέου κανονισμού ή της εφαρμοστέας οδηγίας, αρκεί, προς απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα, να γίνεται αναφορά μόνο στις διατάξεις του άρθρου 15 του κανονισμού 2017/1001 και του άρθρου 15 της οδηγίας 2015/2436 (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, Maio Marques da Rosa, C-306/16, EU:C:2017:844, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

30 Επιπλέον, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς που προέκυψε λόγω της μεταγενέστερης εμπορίας, στη Φινλανδία, φιαλών διοξειδίου του άνθρακα οι οποίες παρασκευάζονται και διατίθενται αρχικώς στο εμπόριο από τη SodaStream και προορίζονται να επαναχρησιμοποιηθούν και να επαναπληρωθούν πολλές φορές. Η MySoda, αφού παραλάβει, μέσω διανομέων, τις φιάλες διοξειδίου του άνθρακα της SodaStream που επιστρέφονται άδειες από καταναλωτές, προβαίνει σε επαναπλήρωσή τους, αφαιρεί την ετικέτα επί της οποίας είχε τεθεί το αρχικό σήμα και την αντικαθιστά με τις δικές της ετικέτες που περιέχουν το λογότυπο της MySoda, αφήνοντας εντούτοις εμφανές το αρχικό σήμα που είναι χαραγμένο στο σώμα των φιαλών.

31 Υπό το πρίσμα των διευκρινίσεων αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το αιτούν δικαστήριο, με τα τέσσερα ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, ερωτά κατ' ουσίαν εάν, και ενδεχομένως υπό ποιες προϋποθέσεις, ο δικαιούχος σήματος ο οποίος διέθεσε στο εμπόριο, εντός κράτους μέλους, προϊόντα που φέρουν το σήμα του και προορίζονται να επαναχρησιμοποιηθούν και να επαναπληρωθούν πολλές φορές δικαιούται να αντιταχθεί, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 2017/1001 καθώς και του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2015/2436, στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευσή τους, στο ίδιο κράτος μέλος, από μεταπωλητή ο οποίος προέβη σε επαναπλήρωσή τους και αντικατέστησε την ετικέτα που έφερε το αρχικό σήμα με άλλη ετικέτα, αφήνοντας εντούτοις εμφανές το αρχικό σήμα επί των εν λόγω προϊόντων.

32 Συναφώς πρέπει, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι το άρθρο 9 του κανονισμού και το άρθρο 10 της οδηγίας παρέχουν, αντιστοίχως, στον δικαιούχο σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στον δικαιούχο εθνικού σήματος αποκλειστικό δικαίωμα δυνάμει του οποίου να απαγορεύει σε κάθε τρίτον, μεταξύ άλλων, την προσφορά, τη διάθεση στο εμπόριο ή την κατοχή με σκοπό την εμπορία προϊόντων που φέρουν το σήμα του. Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού καθώς και το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας εισάγουν εξαίρεση από τον κανόνα αυτόν, προβλέποντας ότι το δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος αναλώνεται στην περίπτωση που τα

προϊόντα έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 14ης Ιουλίου 2011, Viking Gas, C-46/10, EU:C:2011:485, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

33 Ειδικότερα, όσον αφορά τα άρθρα 10 και 15 της οδηγίας 2015/2436, πρέπει να προστεθεί ότι προβαίνουν σε πλήρη εναρμόνιση των κανόνων περί των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα και καθορίζουν, επομένως, το ουσιαστικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι δικαιούχοι σημάτων εντός της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, Budějovický Budvar, C-482/09, EU:C:2011:605, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, καθώς και, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Pelham κ.λπ., C-476/17, EU:C:2019:624, σκέψη 85 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

34 Εντούτοις, βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 2017/1001 και του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2015/2436, ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί νόμιμο λόγο για να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων που φέρουν το σήμα του, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιώνεται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο. Μοναδικός σκοπός της εν λόγω ευχέρειας εναντίωσης, η οποία συνιστά παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, είναι η διασφάλιση των δικαιωμάτων που αποτελούν το ειδικό αντικείμενο του σήματος, υπό το πρίσμα της ουσιώδους λειτουργίας του (πρβλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2002, Boehringer Ingelheim κ.λπ., C-143/00, EU:C:2002:246, σκέψη 28).

35 Όπως έχει επανειλημμένως αναγνωρίσει το Δικαστήριο, το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος επί του σήματος συνίσταται κυρίως στην παροχή στον δικαιούχο του δικαιώματος χρήσης του σήματος για την πρώτη θέση σε κυκλοφορία του προϊόντος και, επομένως, στην προστασία του έναντι των ανταγωνιστών που θα ήθελαν να εκμεταλλευθούν τη θέση και τη φήμη του σήματος, πωλώντας προϊόντα επί των οποίων έχει τεθεί παρανόμως το σήμα. Για να καθοριστεί το ακριβές περιεχόμενο του αποκλειστικού αυτού δικαιώματος του δικαιούχου του σήματος, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ουσιώδης λειτουργία του σήματος, η οποία είναι να εγγυάται στον καταναλωτή ή στον τελικό χρήστη την προέλευση του προϊόντος επί του οποίου έχει τεθεί το σήμα, δίνοντάς του τη δυνατότητα να διακρίνει, χωρίς κίνδυνο σύγχυσης, το προϊόν αυτό από προϊόντα άλλης προέλευσης (απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Schweppes, C-291/16, EU:C:2017:990, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

36 Ως εκ τούτου, το ζήτημα αν ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων που φέρουν το σήμα του και ιδίως στα μέτρα τα οποία έλαβε ο μεταπωλητής αφαιρώντας τις αρχικές ετικέτες των προϊόντων αυτών και επικολλώντας νέες, αλλά αφήνοντας ορατό το αρχικό σήμα, πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα των νομίμων συμφερόντων του δικαιούχου του σήματος, και δη του νομίμου συμφέροντος ως προς τη διαφύλαξη της ουσιώδους λειτουργίας του σήματος, η οποία είναι να εγγυάται στον καταναλωτή ή στον τελικό χρήστη την προέλευση του προϊόντος επί του οποίου έχει τεθεί το σήμα.

37 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 22 των προτάσεών του, στο μέτρο που συνιστά, κατ' ανάγκην, περιορισμό της θεμελιώδους αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, το δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος να εναντιωθεί στη μεταγενέστερη εμπορία των προϊόντων που φέρουν το σήμα του δεν είναι απεριόριστο.

38 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι οι επίμαχες φιάλες διοξειδίου του άνθρακα διατέθηκαν στην αγορά εντός του ΕΟΧ, για πρώτη φορά, από τους δικαιούχους των σημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εθνικών σημάτων που είχαν τεθεί αρχικώς επ' αυτών.

39 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η πώληση επαναπληρούμενης φιάλης αερίου από τον δικαιούχο των σημάτων που έχουν τεθεί επί της φιάλης αυτής συνεπάγεται την ανάλωση των δικαιωμάτων τα οποία αντλεί ο δικαιούχος από την καταχώριση των εν λόγω σημάτων, με συνέπεια να μεταβιβάζεται στον αγοραστή το δικαίωμα να χρησιμοποιεί ελεύθερα τη φιάλη, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να την ανταλλάσσει ή να ζητεί από επιχείρηση της επιλογής του να προβεί σε επαναπλήρωσή της. Το δικαίωμα του αγοραστή συνδυάζεται με το δικαίωμα των ανταγωνιστών του δικαιούχου των σημάτων που έχουν τεθεί επί της φιάλης να προβαίνουν στην επαναπλήρωση και στην ανταλλαγή των κενών φιαλών (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 2011, Viking Gas, C-46/10, EU:C:2011:485, σκέψη 35).

40 Πάντως, η δραστηριότητα του μεταπωλητή η οποία συνίσταται στην επαναπλήρωση των φιαλών που έχουν επιστραφεί κενές από τους καταναλωτές και στην επικόλληση των ετικετών του μετά την αφαίρεση των ετικετών που έφεραν τα αρχικά σήματα, ενώ παραμένει εμφανές το αρχικό σήμα επί των φιαλών, μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 2017/1001 και του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2015/2436.

41 Εντούτοις, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 2017/1001 και του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2015/2436, ο δικαιούχος σήματος δικαιούται, παρά τη διάθεση στο εμπόριο των προϊόντων για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα του, να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευσή τους εάν έχει νόμιμους λόγους προς τούτο. Η περίπτωση της τροποποίησης ή της αλλοίωσης της κατάστασης των προϊόντων, στην οποία ρητώς αναφέρονται οι εν λόγω διατάξεις, είναι απλώς ενδεικτική, δεδομένου ότι αυτές δεν περιέχουν εξαντλητικό κατάλογο των νόμιμων λόγων που μπορούν να οδηγήσουν στη μη εφαρμογή της αρχής της αναλώσεως (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 2011, Viking Gas, C-46/10, EU:C:2011:485, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

42 Στον τομέα των παράλληλων εισαγωγών επανασυσκευασμένων φαρμακευτικών προϊόντων, το Δικαστήριο έχει θέσει με τη νομολογία του μια σειρά προϋποθέσεων που διέπουν την αναγνώριση της ύπαρξης τέτοιων λόγων σε υποθέσεις του συγκεκριμένου τομέα (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, Bristol-Myers Squibb κ.λπ., C-427/93, C-429/93 και C-436/93, EU:C:1996:282).

43 Σε έναν τομέα που ομοιάζει περισσότερο με εκείνον της διαφοράς της κύριας δίκης, το Δικαστήριο έκρινε ότι νόμιμος λόγος υφίσταται και όταν η εκ μέρους τρίτου χρήση σημείου πανομοιότυπου ή παρόμοιου με το σήμα θίγει σοβαρά τη φήμη του σήματος αυτού ή όταν η χρήση γίνεται κατά τρόπο που να δίνει την εντύπωση ότι υπάρχει οικονομικός σύνδεσμος μεταξύ του δικαιούχου του σήματος και του τρίτου, και ιδίως ότι ο τρίτος περιλαμβάνεται στο δίκτυο διανομής του δικαιούχου ή ότι υπάρχει ειδική σχέση μεταξύ των δύο προσώπων (πρβλ. αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 2010, Portakabin, C-558/08, EU:C:2010:416, σκέψεις 79 και 80, καθώς και της 14ης Ιουλίου 2011, Viking Gas, C-46/10, EU:C:2011:485, σκέψη 37).

44 Επομένως, η ενδεχόμενη δημιουργία εσφαλμένης εντύπωσης στους καταναλωτές όσον αφορά την ύπαρξη οικονομικού συνδέσμου μεταξύ του δικαιούχου του σήματος και ενός μεταπωλητή αποτελεί νόμιμο λόγο για τον οποίο ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων που φέρουν το σήμα του από τον μεταπωλητή, όταν ο τελευταίος αφαιρεί την ετικέτα η οποία φέρει το αρχικό σήμα και επικολλά τη δική του ετικέτα στο προϊόν, αφήνοντας εντούτοις ορατό το αρχικό σήμα που είναι χαραγμένο επί του προϊόντος. Το γεγονός ότι τα μέτρα που έλαβε ο μεταπωλητής για τη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των επίμαχων προϊόντων εντοπίζονται στο εσωτερικό

του κράτους μέλους όπου τα προϊόντα αυτά τέθηκαν αρχικώς στην αγορά δεν έχει αποφασιστική σημασία ως προς το αν η εναντίωση του δικαιούχου του σήματος δικαιολογείται από έναν τέτοιο νόμιμο λόγο.

45 Προκειμένου να κριθεί αν υφίσταται ενδεχομένως εσφαλμένη εντύπωση, πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι περιστάσεις που συνδέονται με τη δραστηριότητα του μεταπωλητή, όπως ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται οι φιάλες στους καταναλωτές κατόπιν της τοποθέτησης της νέας επισήμανσης και οι συνθήκες υπό τις οποίες πωλούνται οι φιάλες αυτές, ιδίως δε οι πρακτικές επαναπλήρωσης των φιαλών που επικρατούν στον οικείο τομέα (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 2011, Viking Gas, C-46/10, EU:C:2011:485, σκέψεις 39 και 40).

46 Μολονότι εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει την ύπαρξη ενδεχόμενης εσφαλμένης εντύπωσης όσον αφορά τον οικονομικό σύνδεσμο μεταξύ των δικαιούχων των σημάτων και του μεταπωλητή ο οποίος προέβαινε στην επαναπλήρωση των επίδικων φιαλών, το Δικαστήριο μπορεί, εντούτοις, να παράσχει στο αιτούν δικαστήριο όλα τα σχετικά με το δίκαιο της Ένωσης ερμηνευτικά στοιχεία που θα του ήταν χρήσιμα συναφώς (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Απριλίου 2022, Berlin Chemie A. Menarini, C-333/20, EU:C:2022:291, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

47 Συνεπώς, επισημαίνεται, πρώτον, ότι η έκταση των πληροφοριών που αναγράφονται στις νέες ετικέτες έχει ιδιαίτερη σημασία. Πράγματι, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών του, πρέπει να εκτιμάται η συνολική εντύπωση την οποία δημιουργεί η νέα επισήμανση προκειμένου να διαπιστωθεί αν οι πληροφορίες ως προς τον δικαιούχο του σήματος που κατασκεύασε τη φιάλη και οι πληροφορίες ως προς τον μεταπωλητή που αναλαμβάνει την επαναπλήρωσή της είναι σαφείς και δεν γεννούν αμφιβολίες στον καταναλωτή ο οποίος είναι κανονικά ενημερωμένος και ευλόγως προσεκτικός. Οι εν λόγω πληροφορίες, όπως αναγράφονται στη νέα επισήμανση, δεν πρέπει να αφήνουν να εννοηθεί ότι υφίσταται οικονομική σχέση ή ειδική σχέση μεταξύ του μεταπωλητή που προέβη στην επαναπλήρωση της φιάλης και του δικαιούχου του αρχικού σήματος.

48 Δεύτερον, προκειμένου να εκτιμηθεί η εντύπωση την οποία δημιουργεί η νέα ετικέτα, πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη, αφενός, οι πρακτικές στον οικείο τομέα και, αφετέρου, κατά πόσον οι καταναλωτές είναι συνηθισμένοι στην πρακτική της επαναπλήρωσης φιαλών από άλλους επιχειρηματίες πλην του δικαιούχου του αρχικού σήματος.

49 Συναφώς, το γεγονός ότι το επίμαχο προϊόν αποτελείται τόσο από τη φιάλη που προορίζεται να επαναχρησιμοποιηθεί και να επαναπληρωθεί πολλές φορές όσο και από το περιεχόμενό της μπορεί να είναι κρίσιμο προκειμένου να κριθεί αν προκαλείται τέτοια εσφαλμένη εντύπωση στους καταναλωτές. Ασφαλώς, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, λόγω της λειτουργικής σχέσης μεταξύ της φιάλης και του περιεχομένου της, το ευρύ κοινό είναι πιθανό να θεωρήσει ότι τα δύο έχουν κανονικά κοινή εμπορική προέλευση. Εντούτοις, αν είναι αδύνατη η χρήση συμπιεσμένων ή υγροποιημένων αερίων ανεξάρτητα από τα μεταλλικά δοχεία στα οποία εμπεριέχονται και ο συγκεκριμένος τύπος φιαλών μπορεί, ως εκ τούτου, να αντιμετωπίζεται ως συσκευασία (πρβλ. απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2014, Utopia, C-40/14, EU:C:2014:2389, σκέψη 40), δεν είναι βέβαιο ότι οι καταναλωτές θα θεωρήσουν ότι οι φιάλες αυτές –στο μέτρο που προορίζονται να επαναχρησιμοποιηθούν και να επαναπληρωθούν πολλές φορές σύμφωνα με τη λογική της ανακύκλωσης– έχουν την ίδια εμπορική προέλευση με το αέριο που περιέχουν.

50 Όσον αφορά, ειδικότερα, τις συνθήκες υπό τις οποίες γίνεται η επαναπλήρωση κενών φιαλών, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 56 των προτάσεών του, ότι όσοι καταναλωτές απευθύνονται απευθείας σε επιχειρηματία διαφορετικό από τον δικαιούχο του αρχικού σήματος για την επαναπλήρωση κενών φιαλών ή την ανταλλαγή τους με επαναπληρούμενες φιάλες θα μπορούν ευχερέστερα να αντιληφθούν ότι δεν υφίσταται σχέση μεταξύ του εν λόγω επιχειρηματία και του δικαιούχου του σήματος.

51 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής και από τις γραπτές παρατηρήσεις των διαδίκων της κύριας δίκης, ούτε οι δικαιούχοι των αρχικών σημάτων ούτε ο μεταπωλητής παρέχουν τις φιάλες διοξειδίου του άνθρακα απευθείας στους καταναλωτές, δεδομένου ότι οι φιάλες αυτές διατίθενται προς πώληση μόνο στα καταστήματα των διανομέων.

52 Η έλλειψη άμεσης επαφής με τον μεταπωλητή μπορεί να δημιουργήσει κίνδυνο σύγχυσης στους καταναλωτές όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του μεταπωλητή και των δικαιούχων των αρχικών σημάτων. Επομένως, η κατάσταση αυτή είναι ικανή να θέσει σε κίνδυνο την υλοποίηση της ουσιώδους λειτουργίας του σήματος, η οποία υπομνήσθηκε στη σκέψη 35 της παρούσας αποφάσεως, και να δικαιολογήσει, ως εκ τούτου, την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2015/2436 και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 2017/1001.

53 Τρίτον, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το γεγονός ότι το αρχικό σήμα της φιάλης παραμένει εμφανές παρά την πρόσθετη επισήμανση στην οποία προβαίνει ο μεταπωλητής αποτελεί κρίσιμο στοιχείο εφόσον φαίνεται να αποκλείει το ενδεχόμενο να μετέβαλε η επισήμανση την κατάσταση των φιαλών αποκρύπτοντας την προέλευσή τους (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 2011, Viking Gas, C-46/10, EU:C:2011:485, σκέψη 41).

54 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 2017/1001 και το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2015/2436 έχουν την έννοια ότι ο δικαιούχος σήματος ο οποίος έχει διαθέσει στο εμπόριο, εντός κράτους μέλους, προϊόντα που φέρουν το σήμα του και προορίζονται να επαναχρησιμοποιηθούν και να επαναπληρωθούν πολλές φορές δεν δικαιούται, δυνάμει αυτών των διατάξεων, να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των συγκεκριμένων προϊόντων, εντός του ίδιου κράτους μέλους, από μεταπωλητή ο οποίος τα έχει επαναπληρώσει και έχει αντικαταστήσει την ετικέτα που έφερε το αρχικό σήμα με άλλη επισήμανση, αφήνοντας εντούτοις εμφανές το αρχικό σήμα επί των εν λόγω προϊόντων, εκτός εάν η νέα επισήμανση δημιουργεί στους καταναλωτές την εσφαλμένη εντύπωση ότι υφίσταται οικονομικός σύνδεσμος μεταξύ του μεταπωλητή και του δικαιούχου του σήματος. Ο κίνδυνος σύγχυσης πρέπει να εκτιμάται συνολικά λαμβανομένων υπόψη τόσο των ενδείξεων που αναγράφονται στο προϊόν και στη νέα επισήμανσή του όσο και των πρακτικών διανομής στον οικείο τομέα, καθώς και του επιπέδου γνώσεων των καταναλωτών ως προς τις πρακτικές αυτές.

Επί των δικαστικών εξόδων

55 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2436 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων,

έχουν την έννοια ότι:

ο δικαιούχος σήματος ο οποίος έχει διαθέσει στο εμπόριο, εντός κράτους μέλους, προϊόντα που φέρουν το σήμα του και προορίζονται να επαναχρησιμοποιηθούν και να επαναπληρωθούν πολλές φορές δεν δικαιούται, δυνάμει αυτών των διατάξεων, να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των συγκεκριμένων προϊόντων, εντός του ίδιου κράτους μέλους, από μεταπωλητή ο οποίος τα έχει επαναπληρώσει και έχει αντικαταστήσει την ετικέτα που έφερε το αρχικό σήμα με άλλη επισήμανση, αφήνοντας εντούτοις εμφανές το αρχικό σήμα επί των εν λόγω προϊόντων, εκτός εάν η νέα επισήμανση δημιουργεί στους καταναλωτές την εσφαλμένη εντύπωση ότι υφίσταται οικονομικός σύνδεσμος μεταξύ του μεταπωλητή και του δικαιούχου του σήματος. Ο κίνδυνος σύγχυσης πρέπει να εκτιμάται συνολικά λαμβανομένων υπόψη τόσο των ενδείξεων που αναγράφονται στο προϊόν και στη νέα επισήμανσή του όσο και των πρακτικών διανομής στον οικείο τομέα, καθώς και του επιπέδου γνώσεων των καταναλωτών ως προς τις πρακτικές αυτές.

(υπογραφές)